

Ouderen in Feijenoord 2010-2011

Beleidsnotitie

November 2009

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	3
Inleiding	5
1. Visie op Ouderenbeleid	6
2. Stedelijk ouderenbeleid	8
3. Ouderen in Feijenoord: een Schets	9
3.1 Bevolkingsopbouw	9
3.2 Etniciteit	10
3.3 Inkomenssituatie	11
3.4 Gezondheid	11
3.5 Woonsituatie, woonwensen en woningaanbod	13
3.6 Welzijn voorzieningen, activiteiten en maatschappelijke ondersteuning	14
3.7 Woonservicegebieden	15
4. Ouderenbeleid in Feijenoord: de opgaven	16
5. Projecten voor jong en oud, motie ‘In contact met ouderen’	18
Geraadpleegde beleidsnota’s en bronnen	20

SAMENVATTING

Deze beleidsnotitie is geschreven omdat het Dagelijks Bestuur het beleid voor de doelgroep ouderen wil evalueren en voor de komende tijd nieuwe doelen wil formuleren. Ook is deze beleidsnotitie geschreven omdat er een motie is ingediend door Leefbaar Rotterdam.

Deze beleidsnotitie gaat over de volgende onderdelen:

- Hoe kijkt het Dagelijks Bestuur aan tegen het (deelgemeentelijk) ouderenbeleid;
- Wat is het beleid van de gemeente Rotterdam;
- Een beschrijving van de doelgroep ouderen in Feijenoord, welke voorzieningen en diensten zijn er en wat zijn de belangrijkste knelpunten en problemen;
- De doelen voor het ouderenbeleid voor de komende jaren;

Het beleid van de landelijke overheid en de gemeente Rotterdam heeft als doel dat ouderen zo lang mogelijk in hun eigen woning en woonomgeving kunnen blijven wonen en kunnen meedoen aan de samenleving. Er woont in Feijenoord een grote groep ouderen en er zijn veel maatschappelijke organisaties die diensten en activiteiten aanbieden, verspreid over de wijken van Feijenoord (gemeentelijke diensten, zorgaanbieders, welzijnsorganisaties, woningcorporaties, kerken, moskeeën, Stichtingen, vrijwilligersorganisaties, verenigingen).

De hoofdpoging voor de komende jaren is het versterken van de samenhang tussen wonen, welzijn, zorg in de wijken van Feijenoord.

Dit wil het Dagelijks Bestuur bereiken door o.a. in te zetten op:

1. Het opzetten van vrijwillige ondersteuningsnetwerken in de wijken
2. Het opzetten van signaleringsnetwerken in de wijken voor kwetsbare ouderen en het bevorderen van een outreachende aanpak van maatschappelijke partners, waardoor ouderen die niet zelf om hulp vragen, maar het wel nodig hebben, worden opgespoord.
3. Het voorkomen en bestrijden van sociaal isolement
4. Het versterken van de informatie- en adviesstructuur in de wijken: het vergroten van de bekendheid van Vraagwijzer, zowel onder bewoners als professionals, het verbinden van de VraagWijzer met de al aanwezige informatie- en adviesfuncties in de wijken.
5. Het verbeteren van de samenwerking rond armoede en inkomensondersteuning tussen SWF, ouderenadvieswerk, kredietbank, ouderenteam SozaWe en de wijkwinkels.
6. Meer inzicht te krijgen in vraag en aanbod naar ouderenhuisvesting
7. Het invoeren van het stedelijk basisprofiel woonservicegebied in Vreewijk.

Om deze doelen te bereiken is betrokkenheid en inzet nodig van veel partijen en organisaties. Daarom hebben wij de conceptnotitie besproken met bewonersgroepen en maatschappelijke organisaties.

De beschreven situatie van onze ouderen en de geformuleerde opgaven wordt onderschreven door de bewoners, zelforganisaties en professionele organisaties waarmee is gesproken.

Daarbij is opgemerkt dat de realisatie van de opgaven een lange termijn visie en beleid vereisen, langer dan het tijdsbestek waarover deze nota is geschreven. Het is volgend jaar aan de nieuwe raad om de ambities voor de volgende jaren vast te stellen.

Verder is, naar aanleiding van de opmerkingen uit de bijeenkomsten (zie verslagen van de bijeenkomsten in de bijlage) de notitie op enkele punten aangepast.

Wij hebben bij de professionele organisaties gevraagd of men meerwaarde ziet in een deelgemeentebreed Platform Wonen, Welzijn, Zorg. In dit platform kunnen op beleidsmatig-bestuurlijk niveau ontwikkelingen en acties afgestemd worden. De maatschappelijke organisaties zijn voorstanders van een dergelijk overleg, onder regie van de deelgemeente. Zij hebben wel aangegeven dat het zinvol is dat (een vertegenwoordiging van) oudere bewoners deelnemen aan het Platform. Naar aanleiding van deze conclusies is een extra speerpunt toegevoegd :

8. Het oprichten van een deelgemeentebreed Platform Wonen, Welzijn, Zorg, waarbij wordt onderzocht op welke wijze vertegenwoordigers van de doelgroep hieraan kunnen deelnemen.

notitie ouderenbeleid, november 2009

Naast het platform Wonen, Welzijn, Zorg zijn er per wijk instellingsoverleggen waar maatschappelijke organisaties aan deelnemen. Daar kan de uitvoering van beleid in de praktijk afgestemd worden. Deze wijkoverleggen, die in sommige wijken al bestaan, kunnen ook meedenken en adviseren over de integrale wijkactieplannen (iwaps). Participatie van bewoners is in het kader van de iwaps uitgewerkt in de deelgemeentelijke participatienota. De uitvoering van het Wmo-beleid wordt dan zichtbaar via de maatregelen in de iwaps-en.

Tot slot wordt in deze notitie aangegeven op welke wijze wij invulling willen geven aan de motie van Leefbaar Rotterdam. In de motie van de deelraad 'in contact met ouderen' werd gevraagd om te onderzoeken op welke manier het begrip tussen jongeren en ouderen vergroot kan worden en hoe spanningen verminderd kunnen worden.

Uit de beschrijving van alle lopende projecten en activiteiten blijkt dat het thema 'jong en oud' in alle wijken aandacht krijgt. Ook in 2010 zullen de verschillende projecten worden voortgezet. Daarnaast worden er afspraken gemaakt met SWF om in 2010 extra aandacht te besteden aan het organiseren van activiteiten voor en door jong en oud samen, worden de buurtouderprojecten, indien er voldoende vrijwilligers zijn, in een aantal buurten uitgebreid en willen we ook de maatschappelijke stages benutten om jong en oud met elkaar in contact te brengen.

Beleidsnotitie Ouderen in Feijenoord

Inleiding

Aanleiding voor deze beleidsnotitie ouderenbeleid is het besef bij het Dagelijks Bestuur dat er in Feijenoord al wel het nodige gebeurt voor ouderen, maar dat de afgelopen jaren vooral veel aandacht en inzet is gegaan naar jeugd en jongeren. Het is de wens van het Dagelijks Bestuur om het beleid voor de doelgroep ouderen te evalueren en voor de komende periode nieuwe speerpunten voor de uitvoering te benoemen.

Tweede aanleiding voor deze notitie is de motie die door de deelraad is aangenomen op 11 november 2008, waarbij de raad het dagelijks bestuur heeft gevraagd om onderzoek te doen naar de woon- en leefsituatie van ouderen. In het bijzonder is de motie gericht op het samenleven tussen jong en oud, mogelijke knelpunten die ontstaan door onbegrip tussen de generaties en projecten die zich richten op het verbeteren van de relatie tussen de verschillende generaties.

Met deze beleidsnotitie wil het Dagelijks bestuur richting geven aan de uitvoering van het ouderenbeleid voor de komende jaren. Samenvattend zijn de volgende onderdelen in deze beleidsnotitie opgenomen:

- De visie van het Dagelijks Bestuur op het (deelgemeentelijk) ouderenbeleid;
- De hoofdlijnen van het stedelijk ouderenbeleid;
- Een beschrijving op hoofdlijnen van de leefsituatie van de doelgroep ouderen in Feijenoord, het huidige aanbod en de belangrijkste knelpunten en problemen;
- De formulering van de voorlopige opgaven voor het ouderenbeleid voor de komende jaren;
- Een beschrijving van de wijze waarop wij de komende periode, samen met maatschappelijke partners, tot een verdere uitwerking willen komen.

Tot slot wordt aangegeven op welk wijze wij invulling willen geven aan de motie van Leefbaar Rotterdam.

1. Visie op ouderenbeleid

Al sinds de jaren tachtig is het landelijke en stedelijke ouderenbeleid erop gericht om ouderen in staat te stellen om zelfstandig te blijven wonen en te blijven deelnemen aan de samenleving. Deze centrale missie blijft onveranderd overeind.

Maar er is in de gedachtevorming rond deze missie de afgelopen jaren wel veel veranderd. Vroeger was er een vrij uniform en standaard aanbod aan voorzieningen en diensten (verpleeghuizen, verzorgingshuizen, thuiszorg) waar men gebruik van kon maken als men te maken kreeg met verlies van lichamelijke of geestelijke functies. De (deel)gemeente was verantwoordelijk voor het activiteitenaanbod en enkele flankerende voorzieningen (wijkbus, maaltijdvoorziening) voor zelfstandig wonende ouderen. In de loop van de jaren ontstonden verschillende zelfstandige woonvormen waar zorg- en welzijnsdiensten aan huis werden geboden. In 1994 kwam de verantwoordelijkheid voor het verlenen van individuele voorzieningen (waaronder rolstoelen, vervoer en woningaanpassingen) bij de gemeente (de Wvg).

Als gevolg van het overheidsbeleid en de vergrijzing woont een steeds grotere groep mensen thuis. Steeds duidelijker werd dat, naast wonen en zorg, mensen behoefte hebben aan sociale contacten, ontmoeting en ondersteunende welzijnsdiensten om op een prettige wijze zelfstandig te kunnen blijven wonen en deel te nemen aan de samenleving. Het accent verschoof van zorg naar welzijn. Er ontstond een landelijke discussie over de financiële houdbaarheid van de AWBZ en de Wmo werd ingevoerd. De inzet van dure, geïndiceerde, professionele zorg moet zo veel mogelijk en zo lang mogelijk worden vervangen door vormen van informele zorg en vormen van lichte ondersteuning.

De lokale overheid heeft met de komst van de Wmo een verregaande verantwoordelijkheid gekregen om een kwalitatief en kwantitatief goed aanbod van voorzieningen te realiseren die ouderen in staat stellen om zelfstandig te blijven wonen en te blijven deelnemen aan de samenleving. Onderdelen van de AWBZ zijn of worden overgeheveld naar de WMO (huishoudelijke verzorging, ondersteunende begeleiding). Maar er is meer aan de hand dan het simpelweg overhevelen van functies. Met de invoering van de Wmo wordt een andere maatschappelijke koers ingezet: die van een verzorgingsstaat naar een zorgzame samenleving. De filosofie achter de Wmo is dat er wordt meer beroep gedaan op de eigen verantwoordelijkheid van mensen en van de informele netwerken (de 'civil society').

Naast het overheidsbeleid is ook de doelgroep ouderen veranderd. De huidige jongere ouderen zijn mondiger en meer autonoom dan vroeger. Veel ouderen zijn tot op hoge leeftijd vitaal en actief. Men heeft altijd de regie over het eigen leven gehad en iedereen wil dat graag behouden, ook met het stijgen van de leeftijd. De jongere ouderen zijn al meegegroeid met een meer geïndividualiseerde samenleving; een grote gemeenschapszin in de buurt en de gang naar een centrale plek in de wijk waar men elkaar ontmoet of een netwerk waarbinnen men elkaar ondersteunt is al lang niet meer vanzelfsprekend. Bovendien is de doelgroep zeer divers. Een toenemend aantal ouderen is niet van Nederlandse afkomst, de inkomenssituatie van ouderen kent grote verschillen, evenals de sociaal-culturele achtergrond. Dit betekent dat de behoefte aan ondersteunde welzijnsdiensten en de behoefte aan vormen van ontmoeting en recreatieve activiteiten ook sterk varieert.

De maatschappelijke ondersteuning (van bijvoorbeeld welzijnswerkers, maatschappelijk werkers) moet gericht zijn op zelfsturing en 'empowerment'. Een herbezinning op verschillende levensterreinen hoort bij de latere levensfase. Ouderen krijgen te maken krijgen met verlies van lichamelijke en geestelijke functies, verlies van mobiliteit en het wegvallen van leeftijdsgenoten. Dat kan leiden tot een terugtrekken in de eigen, steeds kleiner wordende netwerken. De taak van de moderne professionals moet niet gericht zijn op het 'overnemen' en 'zorgen voor', maar op het scheppen van voorwaarden, het ondersteunen en het stimuleren van ouderen om waar mogelijk (weer) zelf de regie te nemen en het sociale netwerk uit te breiden.

Hoewel het beleid er dus op is gericht om diverse vormen van ondersteuning in het eigen netwerk te regelen, is er, zeker ook in Feijenoord een grote groep kwetsbare ouderen die niet kan terug vallen op een eigen netwerk. Een 'civil society' zoals men in de Wmo voor ogen heeft is een mooi gedachtegoed, maar is in wijken waar het merendeel van de inwoners al moeite heeft zelf het hoofd boven water te houden, niet of moeilijk haalbaar. We zullen voor deze groep ouderen een goed netwerk van ondersteuning moeten realiseren.

Dit is extra van belang, omdat in de AWBZ in 2009 en 2010 door het Rijk wijzigingen doorgevoerd die gevolgen hebben voor de ondersteuning van kwetsbare Rotterdammers, waaronder ouderen. De AWBZ-functie ondersteunende begeleiding komt te vervallen. Deze vorm van professionele ondersteuning hield in dat mensen hulp kregen bij het organiseren van het huishouden, bij het boodschappen doen, bij het onderhouden of versterken van een sociaal netwerk. Ook kan groepsgewijs ondersteuning worden geboden; de zogenaamde dagopvang.

Bij het overhevelen van de huishoudelijke zorg van de AWBZ naar de Wmo zijn ook de bijbehorende financiële budgetten overgeheveld. Dit is bij het overhevelen van de ondersteunende begeleiding niet het geval. Voor het in stand houden van de dagopvangvoorzieningen zijn wel tijdelijke afspraken gemaakt, in afwachting van besluitvorming door het rijk over het al dan niet verstrekken van extra middelen.

Alle cliënten worden in 2009 opnieuw geïndiceerd. Om de groep inwoners die hun indicatie verliezen op te vangen zijn stedelijke afspraken gemaakt met MEE. MEE begeleidt mensen, in overleg met de Vraagwijzerloketten, in het zoeken naar andere oplossingen om hulp te krijgen (in het eigen netwerk, vrijwilligers en/of gemeentelijke welzijnsvoorzieningen).

Deze verandering maakt duidelijk dat de Wmo meer is dan het verlenen van bepaalde soorten individuele voorzieningen. We zullen moeten werken aan hechte sociale infrastructuur waarbij ouderen die in een kwetsbare positie belanden, worden gezien en kunnen worden ondersteund, met behoud van eigen verantwoordelijkheid, zelfregie en keuzevrijheid.

Veel maatschappelijke organisaties (welzijnsorganisaties, zorgaanbieders, woningcorporaties, kerken, vrijwilligersorganisaties, verenigingen) bieden diensten en activiteiten aan, verspreid over de wijken van Feijenoord. Uit gesprekken met onderwijsinstellingen en vrijwilligersorganisaties blijkt dat er een groot potentieel is aan ondersteunende diensten door vrijwilligers en (maatschappelijke) stageplekken. De uitdaging is om het aanbod van diensten, activiteiten, professionals en vrijwilligers in een goede samenhang te organiseren. Dan kan er een ondersteuningsstructuur ontstaan op wijkniveau, zoveel mogelijk gedragen door de bewoners zelf, waarin kwetsbare ouderen gezien worden en ondersteund kunnen worden. Wij zien hierin een duidelijke regierol en een sturende rol voor de deelgemeente.

Zoals reeds gesteld, vormen de ouderen geen homogene groep. De vraag, die ons terecht is gesteld door maatschappelijke organisaties, is of het ouderenbeleid zich richt op alle ouderen.

Gelet op het uiteindelijke doel, namelijk ouderen in staat te stellen zo lang mogelijk deel te nemen aan de samenleving, richt de uitvoering van het ouderenbeleid zich in het bijzonder op groepen ouderen die kwetsbaar zijn en ondersteuning nodig hebben. Kwetsbaar door lichamelijke problemen, sociaalpsychische problemen, financiële problemen, taalproblemen.

Allochtone ouderen, ouderen die in een sociaal isolement leven of dreigen te raken en ouderen die met financiële problemen zijn groepen waar in het ouderenbeleid bijzondere aandacht naar uit gaat. Vaak is er bij kwetsbare ouderen sprake van een combinatie van meerdere problemen.

Echter, als het gaat om het realiseren van de doelen hebben we ook de gezonde, vitale ouderen die zich willen inzetten voor de wijk en voor andere mensen nodig. Als het gaat om het opkomen voor de belangen van ouderen en wat zij in de wijk nodig hebben zijn het vaak de vitale ouderen die daarin een belangrijke rol kunnen vervullen. Daarmee vormen zij geen doelgroep van het ouderenbeleid op zich, maar wel een belangrijke partner om uitvoering te geven aan onze missie.

2. Stedelijk Ouderenbeleid

In het najaar van 2005 is het Actieprogramma Ouderenbeleid 2006-2010 door het college vastgesteld. De hoofdpunten van het actieprogramma zijn :

- Bestrijden en voorkomen sociaal isolement;
- Armoedebeleid speciaal voor de doelgroep 65-plussers;
- Specifieke aandacht voor allochtone ouderen;

Bestrijden en voorkomen sociaal isolement

Begin 2007 is het stedelijk project 'Bestrijden en voorkomen van sociaal isolement gestart in Rotterdam'. Doelstelling is het ontwikkelen en uitvoeren van interventies om sociaal isolement bij ouderen te signaleren en bestaand isolement op te heffen of te verminderen. Binnen het traject zijn zes deelprojecten gestart, die allen een verschillend zwaartepunt leggen. Ook in Feijenoord wordt een deelproject uitgevoerd door SWF dat zich richt op het verbeteren van de signalering van welzijnswerkers van de problematiek en de ondersteuning van ouderen in het doorbreken van het sociaal isolement. De deelprojecten hebben een looptijd van 3 jaar; tot februari 2010.

Armoedebeleid speciaal voor de doelgroep 65-plussers

Gedurende 2006 zijn er in alle negen districten van SoZaWe ouderenteams gaan functioneren. Vanaf 1 april 2009 zijn de ouderenteams ondergebracht bij de afdeling Individuele Voorzieningen van Sozawe.

De inzet van de ouderenteams is bedoeld om het bereik van de bijzondere bijstand onder ouderen te vergroten. Tevens signaleren de klantmanagers van de ouderenteams (dreigend) sociaal isolement en maken zodoende deel uit van het lokale netwerk.

Om het bereik van bijzondere bijstand te vergroten, zet SoZaWe naast de ouderenteams op centraal niveau acties in. Het gaat dan om een automatische betaling van de toeslag 65+ aan ouderen met een bijstandsuitkering en aan ouderen die het vorige jaar de toeslag 65+ hebben ontvangen en geen WWB-uitkering ontvangen. Dit alles heeft geresulteerd in een stijging van het aantal ouderen, dat één of meer verstrekkingen bijzondere bijstand ontvangt. Eind 2008 maakten stedelijk ruim 10.000 klanten van 65 jaar en ouder gebruik van de bijzondere bijstand, dat is twee maal zoveel als in 2006. Daarmee is het doel, zoals dat in het Actieprogramma Ouderenbeleid is opgenomen van een stijging met 50%, gehaald.

Specifieke aandacht voor allochtone ouderen

Om hieraan invulling aan te geven, steunt de gemeente het Programma Oudere Migranten (POM). POM beoogt de hulp- en dienstverlening van ouderenadviseurs toegankelijk te maken voor niet-Nederlandse ouderen en het bereik van het ouderenadvieswerk onder niet-Nederlandse ouderen te vergroten.

Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de zogenaamde cultuurtolken. Zij helpen de ouderenadviseurs door de gesprekken met de oudere migranten te vertalen en eventuele cultuurverschillen te overbruggen. Naast het werken met cultuurtolken organiseert POM in samenwerking met de zelforganisaties voorlichtingsbijeenkomsten op locatie.

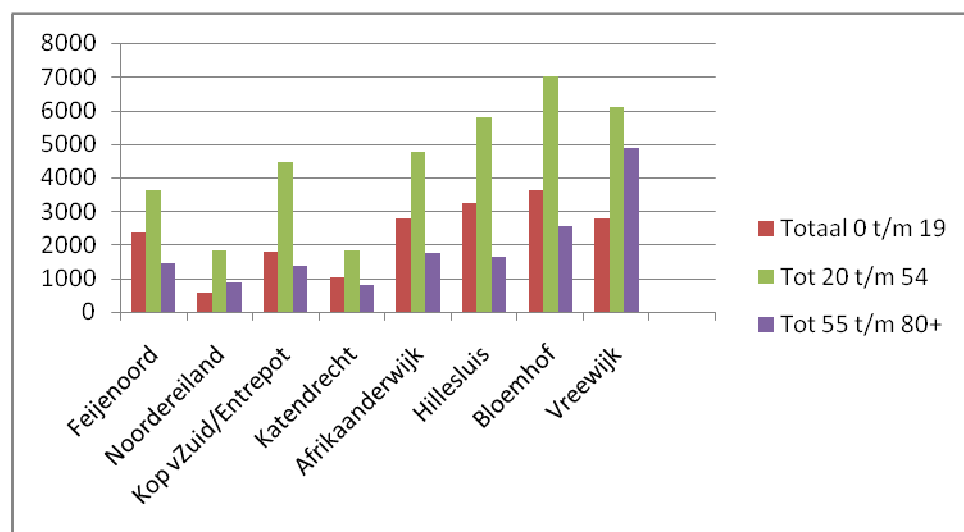
POM wordt vanaf 1 januari 2007 uitgevoerd binnen de welzijnsorganisaties van Delfshaven, Noord, Centrum en Feijenoord (zie 3.6). Het bereik onder allochtone ouderen is vergroot en de voorlichtingsbijeenkomsten worden goed bezocht. De financiering van het project is verlengd tot en met 2010.

3. Ouderen in Feijenoord, een schets

3.1 Bevolkingsopbouw

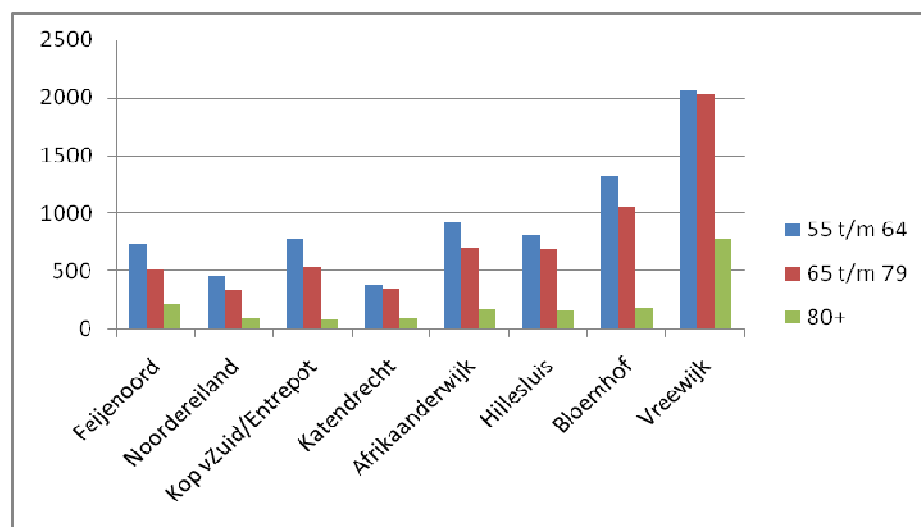
Feijenoord is een jonge deelgemeente. Vergeleken met de Rotterdamse en landelijke cijfers wonen er relatief veel jongeren en relatief minder ouderen. Ter vergelijking: het percentage 65+ers is landelijk gezien 15%, in Feijenoord is dit 11 % (ca. 7800) en in Rotterdam is dit 14 % (ca. 84.000). Uit de bevolkingsprognoses blijkt dat het percentage 65+ers in Feijenoord tot 2025 ongeveer gelijk zal blijven.

De bevolkingsopbouw en het percentage ouderen in Feijenoord verschilt per wijk. Onderstaande tabel geeft (in aantallen) aan welke leeftijdsgroepen per wijk er in Feijenoord wonen. Daaruit blijkt dat het grootste aantal ouderen woont in de wijk Vreewijk (ruim 4800) en in Bloemhof (ruim 2500). In Vreewijk wonen ook verhoudingsgewijs veel 65+ers, ook vergeleken met het Rotterdams gemiddelde (20 % t.o.v 14 %).

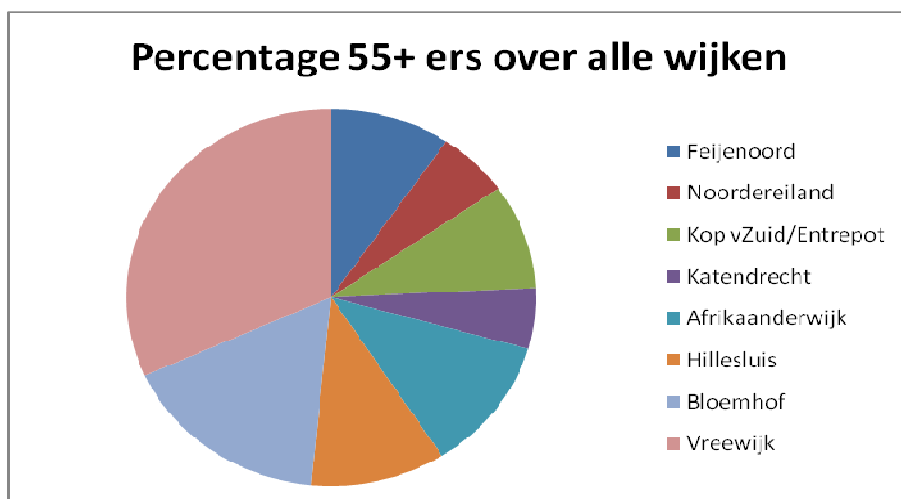
Tabel 1 Aantallen inwoners per leeftijdsgroep per wijk.

Als we de grote groep van 55+ verder bekijken dan blijkt dat in Vreewijk de meeste ouderen wonen van 80 jaar en ouder. In de andere wijken is de grootste groep 55+ers nog tussen de 55 en 65 jaar.

Tabel 2 Aantallen 55+ers per leeftijdsgroep per wijk

De onderstaande tabel geeft aan in welke wijken verhoudingsgewijs de senioren in Feijenoord wonen.

Tabel 3 Percentage 55+ers over de wijken van Feijenoord

Het percentage alleenstaande 55+ers (36%) verschilt niet veel van het Rotterdamse percentage (38%). Met het stijgen van de leeftijd neemt het aandeel alleenstaanden toe, van 29% in de leeftijdscategorie 55 tot 64 jaar, tot 63 % van de 80+ers.

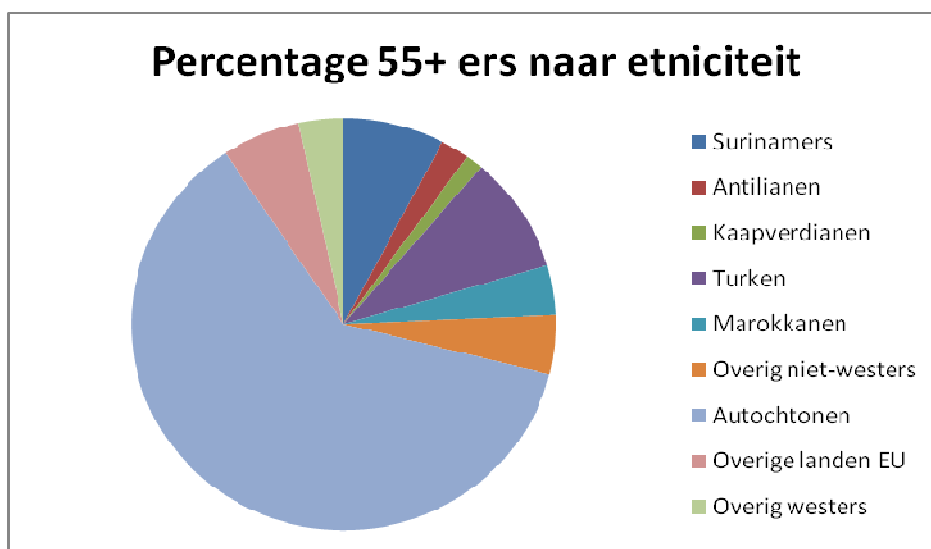
Katendrecht en het Noordereiland kennen relatief veel 'jonge' alleenstaande ouderen, de Afrikaanderwijk relatief veel alleenstaande 80+ers (69%).

3.2 Etniciteit

Van alle 55+ers in Feijenoord is ruim 60 % van autochtone afkomst. Van alle 75+ ers is dit ruim 80%. Hieruit kun je opmaken dat er een groeiende groep jongere ouderen is die een ander land van herkomst heeft. Dit blijkt ook uit stedelijke prognoses; het aandeel van niet-westerse allochtonen stijgt van 9,6% in 2010 naar 20,7% in 2025.

Naast autochtone ouderen vormen onder de 55+ers in Feijenoord ouderen van Surinaamse afkomst (7,7%) en Turkse afkomst (9,2%) de grootste groepen.

Als je de etniciteit van de ouderen per wijk bekijkt dat in sommige wijken verhoudingsgewijs veel niet-autochtone ouderen wonen, namelijk in de Afrikaanderwijk (ruim 60%), Feijenoord (60%) en Hillesluis (56%). In Vreewijk is 85% van autochtone afkomst.

Tabel 4 Percentage 55+ers naar etniciteit over de hele deelgemeente

3.3 Inkomenssituatie

Over de specifieke inkomenssituatie van ouderen in Feijenoord zijn op dit moment geen nadere gegevens beschikbaar. Wij willen hier meer inzicht in krijgen, omdat uit andere indicatoren en signalen wel blijkt dat veel van onze ouderen financieel kwetsbaar zijn. Een gebrek aan financiële middelen vormt een belemmering bij het deelnemen aan sociale en culturele activiteiten, waardoor ouderen het risico lopen sociaal geïsoleerd te raken.

Uit stedelijke cijfers blijkt dat ruim 30 % van de huishoudens met een inkomen tot 120% van het minimumloon tot de groep gepensioneerden behoort, wat neerkomt op ruim 20.000 huishoudens. Er wordt op dit moment door de stad gewerkt aan een doelgroepenanalyse. Deze zal in de loop van 2009 verschijnen in de vorm van een Armoedemonitor.

Het ouderenteam van Sozawe is opgezet om ouderen actief te informeren en te ondersteunen bij het verkrijgen van inkomensondersteunende voorzieningen. Uit de cijfers van Sozawe blijkt dat in Feijenoord ca. 650 ouderen worden bereikt door het ouderenteam (Dat is ca. 8% van alle 65+ers in Feijenoord, cijfers uit andere deelgemeenten zijn niet bekend).

Het ouderenadvieswerk van SWF bereikt ook veel ouderen met een laag inkomen. Het ouderenadvieswerk geeft ook groepsvoorlichting aan ouderen en aan relevante beroepskrachten over inkomensondersteunde voorzieningen. Uit de jaarrapportage van SWF 2008 blijkt dat 30% van de vragen aan het ouderenadvieswerk gaan over financieel - juridische ondersteuning. Er is vooral een grote vraag naar praktische ondersteuning bij het invullen van formulieren en het (permanent) ondersteunen van ouderen bij het voeren van de financiële administratie. Dit merken we ook bij het Vraagwijzerloket.

Hoewel ouderenteams, Vraagwijzer en ouderenadviseurs van SWF elkaar in voorkomende gevallen weten te vinden, kan de afstemming van taken ten aanzien van het bieden van administratieve ondersteuning en hulp bij het invullen van formulieren tussen SWF, ouderenteam en kredietbank verbeterd worden. Een knelpunt dat bijvoorbeeld wordt gesignaleerd is dat de ouderenteams van Sozawe niet helpen met het invullen van formulieren. Een ander knelpunt is de wachttijden bij de kredietbank.

Ook aandacht vragen de onwenselijke effecten van het Persoongebonden Budget in kader van de Wmo. Mensen met een wmo-indicatie voor huishoudelijke zorg kunnen kiezen voor zorg in natura of voor een persoonsgebonden budget, waarmee zij zelf de zorg kunnen inkopen. De verantwoording vraagt om goede administratieve vaardigheden en blijkt mensen regelmatig in de problemen te brengen. Het PGB leidt regelmatig tot onbedoelde effecten als misbruik door 'naasten', gebrekkige kwaliteit van zorg, schulden vanwege bevoorschotting en/of slecht administratiebeheer. Zowel SWF als ons Vraagwijzerloket worden met de problemen geconfronteerd en wij willen hierover afspraken maken met Sozawe.

Ook vrijwilligers in de wijkwinkels en bij de bewonersorganisaties geven informatie over inkomensondersteunende voorzieningen, bieden ondersteuning bij het op orde brengen van de financiële administratie en het invullen van formulieren. Bij het maken van samenwerkingsafspraken is het goed hen te betrekken en hun inzet waar mogelijk te benutten. (zie ook de beleidsvoornemens met betrekking tot Vraagwijzer in 3.6).

3.4 Gezondheid

Informatie over de gezondheidstoestand wordt bijgehouden en gemeten door de GGD. De GGD heeft in 2008 een gezondheidsenquête gehouden onder alle inwoners van 16 jaar en ouder. Omdat de enquête is gehouden onder de hele bevolking zijn in beperkte mate conclusies te trekken over de gezondheidstoestand van ouderen.

Gegevens over leefstijl (overgewicht, lichaamsbeweging, roken etc.) zijn niet gespecificeerd naar ouderen. Ook gegevens over het psychisch welbevinden zijn (nog) niet gespecificeerd naar ouderen. Wel is, op basis van stellingen, bij ouderen gemeten of iemand het gevoel heeft regie over het eigen leven te hebben. Voldoende regie over eigen leven biedt bescherming tegen functionele achteruitgang en depressieve symptomen. In Rotterdam heeft 25,2 % van de 55+ers de overtuiging onvoldoende

regie te hebben over hun eigen leven. In Feijenoord is dit hetzelfde percentage. Dit is een zorgwekkend percentage en het is van belang om dit nader te analyseren.

In 2005 is, op basis van een aanvullende analyse, wel gebleken dat het percentage ouderen dat zich psychisch ongezond voelt in Feijenoord hoog is, namelijk 37% (tegenover 26% in de gemeente Rotterdam). Ook hebben zij veel last van eenzaamheidsgevoelens, namelijk 70% (tegenover 59% in de gemeente Rotterdam). Ook in de sociale index blijkt in een aantal wijken (Kop van Zuid-Entrepot, Vreewijk) het sociaal isolement vanaf 65 jaar een thema met een kritische indicator.

De vragen over lichamelijke beperkingen zijn alleen gesteld aan mensen van 55 jaar en ouder. Het zijn vragen over dagelijkse handelingen (bijvoorbeeld aan- en uitkleden, traplopen, eten en drinken, zich verplaatsen buitenshuis). Gevraagd is of mensen problemen hebben met deze handelingen. In Rotterdam geeft 14,2 % van de inwoners aan minimaal één beperking in het algemeen dagelijks leven te hebben. Dit percentage is ten opzichte van 2005 gelijk gebleven. In Feijenoord wijkt dit percentage niet significant af van het stedelijk gemiddelde.

Aan 55+ers is ook gevraagd of men hulp ontvangt bij het huishouden of de persoonlijke verzorging. Ook hier wijken de percentages in Feijenoord niet belangrijk af van het stedelijke percentage: 21,5 % van de 55+ers ontvangt hulp bij het huishouden en 10,6 % ontvangt hulp bij de persoonlijke verzorging.

Aan Sozawe is gevraagd om inzicht te geven in aantallen en soorten wmo-voorzieningen (woningaanpassingen, huishoudelijke zorg, rolstoelen, etc.) en aantallen gebruikers van wmo-voorzieningen per wijk. Een kwart van de wmo-voorzieningen betreft huishoudelijke zorg. In Feijenoord ontvangen ca. 2700 inwoners huishoudelijke zorg en bijna 3000 mensen maken gebruik van Vervoer op Maat. Het gebruik van soorten voorzieningen en het aantal cliënten is vergelijkbaar met de stedelijke cijfers. Het is dus niet zo dat er in Feijenoord meer of minder gebruik wordt gemaakt van wmo-voorzieningen en er zijn tussen Feijenoord en de stad ook geen opvallende verschillen als het gaat om het soort voorzieningen dat wordt verstrekt.

Kijkend naar het aanbod om de gezondheid van ouderen te versterken en te bevorderen dan zijn de volgende programma's belangrijk om te benoemen:

Bewegen

- Het programma Van klacht naar kracht wordt ingezet bij volwassenen en ouderen met klachten of tekenen van depressie en diabetes, die door de huisarts worden verwezen naar een leefstijltraject. In de deelgemeente wordt het programma van Klacht naar kracht uitgevoerd door de gezondheidscentra Afrikaanderwijk en Katendrecht, Randweg (Hillesluis) en Rosestraat (Feijenoord).
- Meer bewegen voor ouderen: de dienst Sport en recreatie heeft in Feijenoord een activiteiten aanbod specifiek voor ouderen: wekelijkse sportinstuif in Bloemhof (buurthuis Irene en bewegingsapparaat in speeltuinvereniging de Driehoek), Hillesluis (bewegingsapparaat in speeltuinvereniging), Vreewijk (speeltuinvereniging de Vaan) en binnenkort ook in Katendrecht.
- Ook SWF biedt in de buurthuizen in alle wijken wekelijks een bewegingsactiviteit aan voor ouderen.

Eenzaamheid, sociaal isolement en depressie

- In het kader van de Collectieve Preventie GGz wordt specifiek gericht op ouderen BavoEuropaort gesubsidieerd voor twee stedelijke projecten: 'Achter een lachend gezicht' en 'Kunst van het ouder worden'. Het eerste project bestaat uit voorlichtingsbijeenkomsten om vroegtijdig depressie bij ouderen te signaleren door professionals. Het tweede project is gericht op ouderen zelf. Door voorlichtingsbijeenkomsten worden ouderen bewust gemaakt van de eigen mogelijkheden om met de moeilijkheden van het leven om te gaan en zich hierdoor te beschermen tegen een mogelijke depressie.
- Vanaf 2007 neemt SWF deel aan het stedelijk project 'ongewenst alleen'. Het deelproject van SWF richt zich op het verbeteren van de signalering van welzijnswerkers van de problematiek (niet alleen van de ouderenadviseurs, maar ook bij de andere werksoorten van SWF) en het verbeteren van de interventies om het sociaal isolement te doorbreken. Eind 2008 zaten er 77 cliënten in een traject, met 28 cliënten was een traject afgesloten. Het project 'ongewenst alleen' heeft een looptijd van 3 jaar; tot februari 2010. In het najaar van 2009 vinden

gesprekken plaats met Sozawe op welke wijze het beleid verder voortgezet moet gaan worden. Wij zetten in op voortzetting van het project.

Eenzaamheid, sociaal isolement en depressie is, zo blijkt uit de gezondheidsmonitor, en de gegevens van SWF, een veel voorkomend probleem voor veel van onze ouderen. Zoals toegelicht in hoofdstuk 2 nemen de mogelijkheden om via de AWBZ ondersteuning krijgen (bv. via dagopvang) steeds verder af. Wij willen hier, met de stedelijke diensten en de GGZ-sector, maar ook in overleg met ander betrokken maatschappelijke organisaties, de komende jaren nadrukkelijker een (preventief) aanbod op ontwikkelen.

Mantelzorg

Het opsporen en ondersteunen van overbelaste mantelzorgers is een van de speerpunten van het gemeentelijk beleid. Dit richt zich niet alleen op ouderen, maar er zijn onder de mantelzorgers wel veel ouderen. Met name mantelzorgers voor dementerenden vormen een groep die apart aandacht nodig heeft; het zorgen voor een dementerende partner is zwaar. Maandelijks vindt er een Alzheimercafe plaats waar mantelzorgers en hun partner elkaar kunnen ontmoeten en voorlichting krijgen over verschillende thema's.

Op basis van de stedelijke tussenevaluatie van het mantelzorgbeleid, willen wij in 2010 inzetten op een groter bereik van (oudere) mantelzorgers.

3.5 Woonsituatie, woonwensen en woningaanbod

In april 2005 is de nota 'Verzorgd en zorgeloos wonen ouderenhuisvesting in de DG Feijenoord' vastgesteld. Hierin staan de volgende conclusies over de woningvoorraad en de woonwensen en behoeften van 55+ers opgenomen:

- Van de woningvoorraad in de deelgemeente Feijenoord bestaat 60% uit meergezinswoningen zonder lift. Vreewijk vormt hierop een uitzondering, hier is 66% een eengezinswoning. De meeste woningen zijn klein, bijna tweederde van de woningen heeft niet meer dan drie kamers. Specifieke ouderenwoningen komen in de hele deelgemeente weinig voor.
- Als gevolg van deze samenstelling van de woningvoorraad woont het merendeel van de 55+ers in een meergezinswoning zonder lift (57%). 95% van de ouderen in de deelgemeente woont in een huurwoning.
- Het aandeel ouderen dat op korte termijn, dat is binnen 2 jaar, wil verhuizen is 10%. Op middellange termijn is dat 20%. Het merendeel van de ouderen wil dus, indien mogelijk, blijven wonen waar ze wonen. Van de ouderen die willen verhuizen wil iets meer dan de helft in de deelgemeente Feijenoord blijven wonen. Wat betreft de mate van verhuisgeneigdheid valt op dat relatief veel ouderen in de stadswijken Bloemhof en Hillesluis willen verhuizen.
- Bijna alle ouderen, namelijk 96% willen een goedkope huurwoning. Van de groep die op korte termijn wil verhuizen, wil een kwart in een kleinschalig servicecomplex wonen. Met name bij allochtone ouderen is wonen in de nabijheid van de kinderen belangrijk.
- In Rotterdam zijn in 2004, op basis van een puntenindeling de woningen, woonomgeving en de ondersteuning gewaardeerd. Woningen met drie punten zijn geschikt voor rolstoelgebruik, woningen met twee punten zijn geschikt voor rollatorgebruik. Woningen met één punt zijn geschikt voor vitale ouderen. Woningen met nul punten zijn gewone woningen. In de hele deelgemeente Feijenoord is het aantal woningen met twee en drie punten gering, het aantal woningen met één punt is alleen in Vreewijk in ruime mate aanwezig. Wanneer de vraag tegen het aanbod wordt afgezet bleek dat er in de hele deelgemeente een groot tekort is aan twee- en driepuntenwoningen. Woningen met één punt betreffen vooral de eengezinswoningen in Vreewijk.

In februari 2006 is de voortgang van de uitvoering van het beleid geëvalueerd en de opgave opnieuw bezien. Vastgesteld wordt dat de kwantitatieve vraag naar specifieke ouderenwoningen 5400 (2/3-punten) is in 2017. Een groot deel van de vraag richt zich op woningen in het bereikbare huursegment.

Ook wordt in de voortgangsnotitie vastgesteld dat de corporaties hebben aangegeven dat de woningvoorraad in Feijenoord niet op grote schaal aanpasbaar is voor ouderen. Het is financieel niet haalbaar om portiek-etageflats voor ouderen geschikt te maken en niet wenselijk om eengezinswoningen op grote schaal voor ouderen te bestemmen. Dat betekent dat een groot deel van de opgave gerealiseerd moet worden in de nieuwbouw.

In oktober 2007 heeft de gemeenteraad de geactualiseerde Woonvisie 2007-2010 'Wonen in Rotterdam' vastgesteld. De woonvisie analyseert de woningmarkt en de woonwensen van senioren. De berekening van de vraag naar woningen voor ouderen met een zorgbehoefte heeft geleid tot een collegetarget van 1.500 specifieke ouderenwoningen. Deze woningen worden bij voorkeur gerealiseerd in een woonzorgzone (zie hieronder). Om de specifiek ouderenwoningen en nultredenwoningen te realiseren worden afspraken gemaakt met de woningcorporaties. Ook zijn er afspraken gemaakt om in nieuwbouwprojecten in de ontwerpfase extra aandacht te besteden aan de toegankelijkheid en aanpasbaarheid. Daarnaast wordt een deel van de bestaande woningvoorraad gelabeld voor 55+ ers.

Aan DS+V wordt gevraagd ons een actueel inzicht te geven in de opgave verzorgd wonen voor Feijenoord, de afspraken met de corporaties en de mate waarin in de opgave wordt voorzien in de huidige bouwplannen. Daarnaast willen wij met de corporaties in gesprek over het realiseren van (bereikbare) ouderenwoningen in het licht van de woonzorgzones (zie hieronder).

3.6 Welzijn: Voorzieningen, activiteiten en maatschappelijke ondersteuning

In alle wijken van Feijenoord is er een basisaanbod van winkelvoorzieningen, vervoersvoorzieningen, eerstelijnsgezondheidszorg en zorg- en welzijnsvoorzieningen aanwezig. Dit is voor alle inwoners, maar in het bijzonder voor ouderen van belang.

Van de Stichting Welzijn Feijenoord biedt het sociaal cultureel werk in alle wijken wekelijks recreatieve en educatieve activiteiten aan voor ouderen. Ook is in alle wijken het ouderenadvieswerk (maatschappelijk werk voor ouderen) via spreekuren bereikbaar.

De afgelopen jaren is via het Project Oudere Migranten het bereik onder allochtone ouderen vergroot. Het project Oudere Migranten, dat wordt gefinancierd door Sozawe, stelt zich ten doel de hulpverlening aan oudere migranten te versterken. Door voorlichting aan en samenwerking met de zelforganisaties en door de inzet van cultuurtolken wordt de toeleiding van allochtone ouderen naar de reguliere zorg- en dienstverlening verbeterd. Cultuurtolken kunnen ook binnen SWF de welzijnswerken helpen om cultuur- en taal problemen in de communicatie te onderkennen en te verhelpen. Dit heeft geleid tot een stijging van de hulpverlening aan met name Turkse en Marokkaanse ouderen: van de 811 cliënten van het ouderenadvieswerk in 2008 zijn er 339 cliënten van niet-nederlandse afkomst.

Naast SWF bieden veel maatschappelijke organisaties (zorg- en welzijnsorganisaties, woningcorporaties, kerken, vrijwilligersorganisaties, verenigingen) diensten en activiteiten aan, verspreid over de wijken van Feijenoord. Zo bieden de zorgaanbieders Humanitas en Laurens Zorggroep diverse inloop- en dagopvangvoorzieningen aan voor groepen ouderen. Zoals in visie in hoofdstuk 2 is beschreven is de doelgroep ouderen zeer divers. Een toenemend aantal ouderen is niet van Nederlandse origine, de inkomenssituatie van ouderen kent grote verschillen, evenals de sociaal-culturele achtergrond. Dit betekent dat de behoefte aan ondersteunde welzijnsdiensten en de behoefte aan vormen van ontmoeting en recreatieve activiteiten ook sterk varieert.

Het huidige aanbod is omvangrijk, maar gefragmenteerd. Partijen weten vaak niet van elkaar welke activiteiten zij aanbieden. Er liggen kansen om de samenhang en de samenwerking op wijkniveau te verbeteren. Dit is belangrijk, omdat juist kwetsbare ouderen vaak te maken hebben met een combinatie van problemen op het gebied van gezondheid, huisvesting en financiën. **Het Dagelijks Bestuur wil de komende maanden een nauwkeuriger inzicht krijgen in het (wijk)aanbod van activiteiten, diensten en voorzieningen voor ouderen.**

Een belangrijke basisvoorziening voor alle inwoners, maar zeker voor ouderen, is de VraagWijzer. De VraagWijzer is in 2008 gestart en in maart 2009 officieel geopend. In Feijenoord maakt de VraagWijzer onderdeel uit van de stadswinkel. Inwoners kunnen er informatie en advies krijgen over alle mogelijke vormen van maatschappelijke ondersteuning in de deelgemeente. De bekendheid van het VraagWijzerloket moet verder vergroot worden. Maar VraagWijzer is niet de enige plek waar mensen naar toe kunnen gaan voor informatie en advies. Wijkwinkels, huisartsen, het ouderenadvieswerk, woonconsulenten van de corporaties, zorginstellingen, ouderenteams van Sozawe; het zijn allemaal plekken waar mensen terecht kunnen voor informatie en advies.

Informatie en advies en de juiste toeleiding naar allerlei vormen van ondersteuning is voor een grote groep kwetsbare inwoners, waaronder veel ouderen, van wezenlijk belang. Wij menen dat de samenwerking tussen de verschillende informatie- en adviespunten verbeterd kan worden. Wij willen, in overleg met betrokken instellingen, de informatie- en adviesfunctie van de wijkwinkels nadrukkelijker faciliteren. VraagWijzer kan met haar methodiek en registratiemiddelen de verbindende factor zijn tussen deze 'loketten'. Hiervoor is het van belang dat de bekendheid van de VraagWijzer onder de hulpverleners vergroot wordt en dat informatie over het aanbod wordt gedeeld.

Het verlenen van individuele Wmo-voorzieningen (woningaanpassingen, rolstoelen, huishoudelijke zorg) om zelfstandig wonen te ondersteunen is een verantwoordelijkheid van Soza. Ongeveer 75% van de wmo-klanten zijn ouder dan 55 jaar. Om te beoordelen of mensen voor een voorziening in aanmerking komen worden mensen altijd thuis bezocht. De indicatieadviseur heeft hierbij de mogelijkheid om de woon- en leefsituatie breder te beoordelen en de klant te leiden naar (advisering over) andere vormen van ondersteuning. In 2010 willen we de samenwerking met het team individuele voorzieningen van Sozawe met ons VraagWijzerloket verstevigen.

Naast informatie en advies is, zoals vermeld in hoofdstuk 2, de aandacht voor een goede ondersteuningsstructuur voor kwetsbare ouderen de komende jaren van belang, omdat in de AWBZ wijzigingen doorgevoerd worden die gevolgen hebben voor o.a. deze groep. De AWBZ-functie ondersteunende begeleiding komt te vervallen. Deze vorm van professionele ondersteuning hield in dat mensen hulp kregen bij het organiseren van het huishouden, bij het boodschappen doen, bij het onderhouden of versterken van een sociaal netwerk. Ook groepsgewijze ondersteuning in de vorm van dagopvang werd via de AWBZ gefinancierd. Voor het in stand houden van de dagopvangvoorzieningen zijn wel tijdelijke afspraken gemaakt, in afwachting van besluitvorming door het rijk over het al dan niet verstrekken van extra middelen. Om de groep inwoners die hun in 2009 hun indicatie verliezen op te vangen zijn stedelijke afspraken gemaakt met MEE om cliënten te ondersteunen in het zoeken naar een vervangend aanbod in het eigen netwerk informele zorg en/of gemeentelijke welzijnsvoorzieningen.

We willen inzetten op een sociale infrastructuur waarbij ouderen die in een kwetsbare positie belanden, worden gezien en kunnen worden ondersteund, met behoud van zelfregie en keuzevrijheid. Veel maatschappelijke organisaties (welzijnsorganisaties, woningcorporaties, kerken, vrijwilligersorganisaties, verenigingen) bieden diensten en activiteiten aan, verspreid over de wijken van Feijenoord. Uit gesprekken met onderwijsinstellingen en vrijwilligersorganisaties blijkt dat er een groot potentieel is aan ondersteunende diensten door vrijwilligers en (maatschappelijke) stageplekken. De uitdaging is om het aanbod van diensten, activiteiten, professionals en vrijwilligers in een goede samenhang te organiseren. Dan kan er een ondersteuningsstructuur ontstaan op wijkniveau, zoveel mogelijk gedragen door de bewoners zelf, waarin kwetsbare ouderen gezien worden en ondersteund kunnen worden. Wij zien hierin een duidelijke regierol en een sturende rol voor de deelgemeente.

3.7 Woonzorgzones; woonservicegebieden

Een woonservicegebied is een wijk of buurt, waarin specifieke doelgroepen, zoals ouderen en mensen met een beperking, zo zelfstandig mogelijk en behoud van eigen regie kunnen wonen. In het woonservicegebied zijn optimale condities geschapen voor wonen met zorg en welzijn. Er is sprake van integrale zorg en dienstverlening, georganiseerd vanuit een servicepunt, zorgpunt of steunpunt. In het gebied zijn aanpasbare woningen, specifieke ouderenwoningen en de woonomgeving heeft een gepast voorzieningenniveau.

In het meerjarenplan Wmo 2008-2010 is opgenomen dat er een uitwerking en invulling wordt gegeven aan het concept woonservicegebieden. In december 2008 heeft het College vastgesteld dat er een stedelijk kader dient te komen voor de realisatie van woonservicegebieden. Op grond van het stedelijk profiel kunnen kansrijke gebieden geïnventariseerd worden.

Het concept woonzorgzones/ woonservicegebieden komt tegemoet aan de wens tot een samenhangend aanbod op het gebied van wonen, welzijn en zorg. Omdat in sommige wijken het samenhangend aanbod op het terrein van wonen, welzijn en zorg onvoldoende is of ontbreekt, kunnen ouderen en mensen met een beperking onvoldoende participeren in de samenleving, dreigen zij te vereenzamen of worden zij gedwongen te verhuizen. Het realiseren van een woonservicegebied bestaat uit het treffen van een combinatie van fysieke en sociale maatregelen op het terrein van wonen en woonomgeving, welzijn en zorg. De manier waarop dat in de praktijk wordt uitgewerkt, kan

notitie ouderenbeleid, november 2009

variëren. Dit is afhankelijk van de mogelijkheden in de wijk om fysiek aanpassingen te realiseren, van de wensen van de doelgroep en van de reeds aanwezige sociale infrastructuur.

In de wijkvisie Vreewijk is het uitwerken van een woonservicegebied als speerpunt opgenomen. Gezien de bevolkingssamenstelling van de wijk en de plannen voor herstructurering liggen hier kansen. Met behulp van het stedelijk basisprofiel willen wij het concept verder uitwerken met de in Vreewijk betrokken partijen.

4. Ouderenbeleid in Feijenoord; de opgaven

De missie van het ouderenbeleid is:

Ouderen in staat stellen om, met behoud van zelfregie en welbevinden, zelfstandig te kunnen blijven wonen en deel te nemen aan de samenleving.

Op basis van de kennis over de woon- en leefsituatie van onze ouderen, de in deze notitie beschreven visie en de ontwikkelingen in het overheidsbeleid en in de stad Rotterdam, worden de volgende opgaven geformuleerd:

Hoofdpogave is het versterken van de samenhang tussen wonen, welzijn, zorg in de wijken van Feijenoord:

- 1. Het faciliteren van vrijwillige ondersteuningsnetwerken in de wijk**
- 2. Het faciliteren van een signaleringsnetwerk in de wijk voor kwetsbare ouderen en het bevorderen van een outreachende aanpak van maatschappelijke partners.**
- 3. Het bevorderen en faciliteren van (preventieve) projecten om sociaal isolement te voorkomen en te bestrijden.**
- 4. Het versterken van de informatie- en adviesstructuur in de wijken: het vergroten van de bekendheid van Vraagwijzer, zowel onder bewoners als professionals, het verbinden van de VraagWijzer met de al aanwezige informatie- en adviesfuncties in de wijken en het faciliteren van de wijkwinkels**
- 5. Het verbeteren van de samenwerking rond armoede en inkomensondersteuning tussen SWF, ouderenadvieswerk, ouderenteam Sozawe, kredietbank en de wijkwinkels**
- 6. Het verkrijgen van een beter inzicht in vraag en aanbod naar ouderenhuisvesting**
- 7. Invoeren van het stedelijk basisprofiel woonservicegebied in Vreewijk**
- 8. Het oprichten van een deelgemeentebreed Platform Wonen, Welzijn, Zorg, waarbij wordt onderzocht op welke wijze vertegenwoordigers van de doelgroep hieraan kunnen deelnemen.**

Vervolg

Na vaststelling van de notitie willen wij, in samenwerking met maatschappelijke partijen en bewoners, de speerpunten verder gaan uitwerken.

Deze uitwerking krijgt zijn beslag in de iwapsen, in samenwerkingsafspraken met diensten en in de prestatieafspraken SWF. Wij zullen u via de reguliere beleidscyclus rapporteren over de voortgang.

5. Projecten voor jong en oud, motie 'In contact met ouderen'

In de motie van de deelraad 'in contact met ouderen' heeft de deelraad gevraagd om te onderzoeken op welke wijze de wederzijdse tolerantie en het begrip tussen jongeren en ouderen vergroot kan worden c.q. spanningen verminderd kunnen worden.

In verschillende buurten en wijken (w.o. Vreewijk, Afrikaanderbuurt, Feijenoord, Bloemhof) doen zich inderdaad spanningen voor tussen jong en oud. Dit uit zich vooral in klachten van oudere bewoners over jongerenoverlast in de openbare ruimte. Klachten betreffen vaak:

- hangen op o.a. pleinen, straten en in portieken
- geluidsoverlast door scooters en/of harde muziek
- hinderen op straat (niet aan de kant gaan als er ouderen langs komen)

Anderzijds is de tolerantie voor gedrag van jongeren bij oudere bewoners vaak laag, ze voelen al snel gehinderd of bedreigd en benaderen de jongeren op een negatieve manier, waardoor snel een conflict ontstaat.

Signalen van bewoners krijgen we o.a. via meldingen van overlast en via bewonersavonden over inrichtingsplannen. Bij inrichting van pleinen en straten wordt zoveel mogelijk gedaan om een veilige en prettige openbare ruimte te creëren, waarbij het ontstaan van hangplekken wordt voorkomen. Helaas verdwijnen daardoor de bankjes uit het straatbeeld, terwijl dat juist voor wijkbewoners ook een natuurlijke plek is om elkaar te ontmoeten en te recreëren in de wijk en voor minder mobiele mensen om zitgelegenheid te creëren.

Wat doen we ?

Op de aanpak van overlast wordt al enige jaren intensief ingezet o.a. via het jeugdoverleg, de Bekeaanpak, DOSA en de jongerenmakelaar van SWF. Daarnaast is er (in alle wijken??) jongerenbuurtbemiddeling: jongeren worden getraind om zelf op te treden in conflictsituaties waarbij jongeren en ouderen betrokken zijn.

Naast deze voorbeelden die primair als doel hebben de overlast aan te pakken zijn er ook projecten die erop zijn gericht om de kloof tussen jong en oud kleiner te maken. Doel hierbij is de jongeren te laten inzien dat ouderen last van hun ondervinden. Andersom willen we bij ouderen meer begrip brengen voor de jongeren ("we zijn allemaal jong geweest"). Voorbeelden van dergelijke projecten zijn:

- Kunstprojecten: waaronder 'Feijenoord wo(o)rden: Om de dichtkunst in de deelgemeente Feijenoord te peilen gaven jonge kunstenaars/rappers Mike Metall en Giorgio Lie a Lien workshops poëzie aan Feijenoordse ouderen. Oudere dichters Arie van der Ent en Ton Huizer spoorden jongeren van scholengemeenschap Nieuw Zuid aan tot het schrijven van gedichten. Deze kunstzinnige verbintenis tussen jong en oud heeft een rijke schakering aan gedichten opgeleverd, verzameld in het boekje 'Feijenoord w(o)orden'
- Naast kunstprojecten worden er diverse wijken culturele activiteiten georganiseerd die erop zijn gericht om de kloof tussen de generaties te verkleinen. Het wijktheater in Vreewijk en Hillesluis is daarvan een voorbeeld.
- Een succesvol instrument is het buurtouderproject (voorheen buurtvaderproject) dat in verschillende wijken loopt (Kop van Zuid, Bloemhof-Zuid, Hillesluis Walravenbuurt). Omdat de buurtouders contact leggen met jongeren en ook met hen en voor hen activiteiten organiseren ontstaat er een binding met de jongeren waardoor zij ook makkelijker aanspreekbaar zijn op overlastgevend gedrag.
- Maatschappelijke stages en projecten van scholen, waarbij leerlingen ouderen helpen, bijvoorbeeld bij het onderhouden van tuinen en heggen of bij het leren werken op de pc.
- Bij de participatie van wijkbewoners bij de inrichting van het Nassauhavenpark wordt jonge en oudere buurtbewoners nadrukkelijk betrokken.

In 2009 worden er in het kader van het jongerenjaar door Stichting Welzijn Feijenoord diverse projecten en activiteiten uitgevoerd die erop zijn gericht om de beeldvorming te verbeteren en jongeren en ouderen op een positieve manier met elkaar in contact te brengen. Zo wordt er in de

notitie ouderenbeleid, november 2009

Afrikanerwijk een modeshow georganiseerd voor jong en oud en wordt er in Katendrecht een wereldrestaurant voor jong en oud georganiseerd.

In het kader van het jongerenjaar zullen jongeren ook nadrukkelijk worden betrokken bij de dialoogdriedaagse. Wij willen het thema 'samenleven met jong en oud' ook nadrukkelijk meegeven aan de organisatoren.

Ook in de WWI-initiatieven zijn diverse aanvragen ingediend die tot doel hebben jong en oud samen te brengen.

Wat gaan wij doen

Zoals uit de beschrijving van alle lopende projecten en activiteiten mag blijken, zijn wij van mening dat het thema 'jong en oud' overal in de wijken ruimschoots aandacht krijgt. Ook in 2010 zullen de verschillende projecten worden voortgezet. Daarnaast willen we de volgende extra inzet plegen:

- We willen in de opdrachtverlening naar SWF vragen extra aandacht te besteden aan het organiseren van activiteiten voor en door jong en oud samen.
- De buurtouderprojecten worden indien er voldoende vrijwilligers zijn, in een aantal buurten uitgebreid: (Bloemhof Oleanderbuurt, Feijenoord, Hillesluis (Riederlaan, Wielslagbuurt)
- Een belangrijke kans ligt ook in de maatschappelijke stages; ook hier kunnen jongeren ouderen helpen en kan het wederzijdse begrip en respect bevorderd worden.

Geraadpleegde beleidsnota's en bronnen:

- Voortgangsrapportage 'Senioren in Rotterdam en Rotterdammers met een beperking' mei 2009
- Factsheet 'Onderzoek Verwachtingen en Wensen van senioren in Rotterdam' 2009. Pluspunt
- Notitie 'de Wmo in Feijenoord' november 2008
- Lokaal gezondheidsbeleid november 2008
- Centrum voor Onderzoek en Statistiek Rotterdam
- Jaarrapportage SWF 2008
- Gezondheidsmonitor GGD 2005 en 2008
- Sociale Index Rotterdam 2008
- Verzorgd en zorgeloos wonen ouderenhuisvesting in de DG Feijenoord, april 2004
- Meer Rotterdammers zorgen voor elkaar; Beleidskader Intensivering Ondersteuning Mantelzorgers 2007-2010'

Afkortingenlijst

AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
DS+V	Dienst Stedenbouw en Volkshuisvesting
SWF	Stichting Welzijn Feijenoord
SoZaWe	Dienst Sociale Zaken en Welzijn
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WVG	Wet Voorzieningen Gehandicapten